

จากนกกกระดาศถึงดีเกอรี่คู่เพื่อสันติสุข

วาที ทรัพย์สิน¹

โครงการโปรยนกกกระดาศเพื่อสันติสุข ผู้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อปลายปีที่ผ่านมา (5 ธันวาคม 2547) โดยบทสรุปของ พล.อ.อ. ชลิต พุกผาสุข ผู้บัญชาการกองบัญชาการยุทธทางอากาศ ในฐานะแม่ข่ายโครงการเพื่อสันติสุข จากหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 1269 (10-16 ธันวาคม 2547) ความว่า ในการโปรยนกใช้เที่ยวบินจำนวน 111 เที่ยวบิน โปรยนกได้จำนวน 92.52 ล้านตัว เหลือนกกกระดาศที่ยังไม่ได้โปรย 21.48 ล้านตัว ซึ่งรวมยอดจำนวนนกกกระดาศที่เกิดจากฝีมือคนไทยทั่วประเทศ ประมาณ 120 ล้านตัว

จำนวนนกกกระดาศอันมหาศาลที่เกิดขึ้นจากโครงการพันนกเพื่อสันติภาพนี้ คงต้องบันทึกเป็นประวัติศาสตร์ของชาติไทย จากการสอบถามพูดคุยกับเพื่อนๆ ต่างจังหวัด เช่น เชียงใหม่ เชียงราย มหาสารคาม ชลบุรี กรุงเทพฯ และเพื่อนๆ ในภาคใต้ มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับโครงการนี้หลายประเด็น กล่าวคือ

ประเด็นแรก ผู้เขียนได้รับทราบข้อมูลว่ามีการบังคับให้พันนกเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล หรือหากจะพูดกันภาษาชาวบ้านก็คือว่านายสั่งให้ลูกน้องช่วยกันพันนกเพื่อให้ได้จำนวนมาก เพราะเมื่อแจ้งยอดจำนวนนกที่เกิดจากแรงงานของคนใน

องค์กรต่อผู้หลักผู้ใหญ่แล้วจะดูดีและถือเป็นหน้าเป็นตาขององค์กรที่ให้ความร่วมมือกับโครงการพันนกของรัฐบาล แต่ผู้ปฏิบัติเกิดความรู้สึกว่าตนเองต้องเสียเวลาในการทำงาน ปัญหาของชาวภาคใต้จึงกลายเป็นการสร้างปัญหาให้กับผู้อื่น

ประเด็นที่สอง ผู้พันนกกกระดาศเกิดความคิดที่สวนกระแสกับนโยบายของรัฐบาลคือเห็นว่าการพันนกกกระดาศไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา แต่กลับมองว่านกกกระดาศอาจกลายเป็นขยะที่นำไปเพิ่มให้กับพื้นที่ เพราะนกกกระดาศไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะนกที่ไม่ได้โปรยในวันที่ 5 ธันวาคม ที่ผ่านมา ซึ่งได้ข่าวว่าถูกลำเลียงมาไว้ที่จังหวัดปัตตานีประมาณ 20 กว่าล้านตัว หากตั้งใจยี้ให้คิดกันเล่นๆ นกกกระดาศจำนวนมากขนาดนั้น อาจสร้างปัญหาให้กับเจ้าของพื้นที่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น จะนำไปใช้ประโยชน์ด้านใดได้บ้าง หรือจะนำไปแปรรูปเป็นอย่างอื่นก็คงจะไม่ได้ เพราะขัดกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือหากนำไปทำลายทิ้งก็อาจจะทำลายความรู้สึกของผู้พันนกกกระดาศที่ตั้งจิตอธิษฐานมา กับนก โดยหวังให้เกิดสันติสุขขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และอาจจะกลายเป็นปัญหาสำคัญในอนาคต หากต้องการปลูกพลังในการแสดงออกเพื่อส่วนรวมก็จะทำได้ยากยิ่งขึ้น ดังนั้น นกกกระดาศที่ถูกลำเลียงจากพื้นที่ต่างๆ มาเก็บไว้

¹ อาจารย์ ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงกลายเป็นโจทย์ข้อใหญ่ที่รอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจัดการ โดยเฉพาะท่านผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งสามจังหวัดที่ต้องหามาตรการในการจัดการเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ของโครงการพับนกระดาศ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงคือจะต้องให้โครงการพับนกระดาศ เป็นหลักฐานว่าครั้งหนึ่งได้เกิดเหตุการณ์พับนกระดาศเพื่อสันติสุขในสังคมสามจังหวัดชายแดนใต้

โดยความคิดส่วนตัวของผู้เขียน และบทสรุปจากการพูดคุยกับเพื่อนอาจารย์ในคณะศิลปกรรมศาสตร์ เห็นว่า การนำนกระดาศมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่เหตุการณ์ดังกล่าวก็คงจะดีไม่น้อย

ในประเด็นเกี่ยวกับการพับนกระดาศ หากวิเคราะห์หรือให้ผู้เขียนอ่านใจของผู้ที่ตั้งใจพับนกระดาศแล้ว ก็พอที่จะเข้าใจได้ว่าผู้พับนทุกคนได้สะท้อนความรู้สึกห่วงใยพี่น้องชาวไทยในสามจังหวัดชายแดนใต้ สังเกตจากที่ลำตัวและที่ปีกนกระดาศบางตัว มีการเขียนข้อความที่แสดงถึงความห่วงใยและความปรารถนาให้เกิดความสันติสุขในภาคใต้ เช่น “ขอให้พี่น้องชาวไทยได้ปลอดภัย” “สันติสุขจงเกิดขึ้นกับชาวไทย” “พวกเราเป็นกำลังใจให้คนได้ขอให้อดทนและสู้ต่อไป” “เราและคนไทยเป็นห่วงท่านนะ” ข้อความเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความรู้สึกของคนพับนกระดาศที่มีต่อคนไทยในสามจังหวัดชายแดนใต้ทุกคน โดยเป็นความปรารถนาดีที่ไม่ได้แบ่งแยกว่าเป็นคนไทยที่นับถือศาสนาอะไร

พลังน้ำใจของคนไทยทุกคนที่ส่งถึงชายแดนใต้ โดยใช้นกระดาศเป็นสื่อที่ส่งผลทางด้านจิตใจอย่างประมาณค่าไม่ได้ เพราะนกระดาศเป็นสื่อที่ทำให้ผู้คนในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้รับทราบความคิดของพี่น้องชาวไทยที่มีความห่วงใย และอีกทางหนึ่ง ผลจากการรับรู้ความรู้สึกปรารถนาดีจากคนไทยสู่คนไทยในสามจังหวัดชายแดนใต้จะเป็น

ข้อมูลสำคัญให้กับผู้นำและข้าราชการได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการพูดคุยทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่ อาจกล่าวได้อย่างเต็มปากว่าคนไทยทุกภูมิภาคต่างมีความรู้สึกที่ประชาชนไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดล้วนแต่เป็นพี่น้องและเป็นคนไทยด้วยกันทุกคน นกระดาศที่ถูกโปรยให้โยยบินสู่พื้นที่ในวันที่ 5 ธันวาคม จึงเป็นนิมิตหมายอันดีที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรักและความสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

มิเพียงแต่การพับนกระดาศเท่านั้นที่เป็นสัญลักษณ์ นำพาความสันติสุขมาสู่สังคมสามจังหวัดชายแดนใต้เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้จัดกิจกรรมหนึ่งใช้ชื่องานว่า “เสมอห้วงใย ร้อยใจสู่สันติสุขสู่สามจังหวัดชายแดนใต้” โดยความร่วมมือของข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการที่จะช่วยกันระดมทุนและรับบริจาคเงินเพื่อนำไปช่วยเหลือพี่น้องในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทั้งนี้ได้จัดกิจกรรมการแสดงและเปิดรับบริจาคเงินช่วยเหลือ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2547 และมีการถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ด้วย

ในส่วนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ชิตพงษ์ ได้มอบหมายให้คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จัดการแสดงดิเกร์สตูดิโอ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงบนเวทีใหญ่ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ทั้งนี้การแสดงดิเกร์สตูดิโอ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับความสนใจจากผู้ร่วมงานเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากให้ความสนุกสนานบนเวทีแล้ว ยังได้สะท้อนภาพความร่วมมือระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัยคือศิลปินดิเกร์สตูดิโอ กับอาจารย์และนักศึกษา โดยการสนับสนุนจากผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษฐ์ เป็ยร์กลีน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ และการอำนวยความสะดวกของ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมกับบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายในการแสดงทั้งหมด เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนและสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมชายแดนใต้

ดิเกร์ฮูลูเพื่อสันติสุขที่ร่วมแสดงในงาน “เสมาหวังใย ร้อยใจสู่สันติสุขสู่สามจังหวัดชายแดนใต้” ในคำคตินั้นเป็นการแสดงที่ทำให้ผู้ชมได้แก่ บุคลากรกระทรวงศึกษาธิการ แจกผู้มีเกียรติในหอประชุมศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และคนไทยทั่วประเทศที่ชมผ่านโทรทัศน์ช่อง 11 ได้รับชมความงามทางศิลปะที่ให้สาระและความบันเทิง ดิเกร์ฮูลูเพื่อสันติสุขจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กลายเป็นจุดเด่นที่ทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจว่าแท้จริงแล้วในสังคมชายแดนใต้ยังมีศิลปะการแสดง

ที่งดงามและสนุกสนาน มิใช่จะมีแต่ระเบิดและการฆ่ากันเท่านั้นเรื่องนี้ก็นำผู้เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ มาพูดคุยกันบ้าง มิฉะนั้นการถ่ายทอดข่าวสาร ความรุนแรงและความไม่สงบในภาคใต้เพียงด้านเดียวอาจมีผลต่อการทำลายความรู้สึกของคนในพื้นที่ และทำให้ผู้ที่มาเยือนชายแดนภาคใต้เกิดความหวาดกลัว

ทุกวันนี้แม้เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ ยังคงเกิดขึ้น แต่ถ้าหากเรามีความรัก ความสามัคคี รู้จักนำสิ่งดีๆ อย่างเช่น กรณีการพับนกระดาศ และการแสดงดิเกร์ฮูลู ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามของคนในชุมชนมาใช้เป็นพลังหรือเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจ และเสริมสร้างความรู้สึกอันดีให้เกิดขึ้นสันติสุขก็จะ คืบคลานสู่ชายแดนใต้ในระยะเวลาอันใกล้

